శ్రుతి రత్న దీపము

927
8622

మంత్ర గ్రంథాలు

శ్రీరస్తు.

శ్రుతిరత్నదీపము.

మేయావభాసము: ప్రథమపరిచ్ఛేదము.

శిష్టా నృసింహశాస్త్రిగారిచే

రచియింపఁబడి

కృష్ణా స్వదేశి ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడి

ప్రకటింపఁబడియె.

మచిలీపట్టణము.

1912.

శ్రుతిరత్నదీపః

శ్లో॥ జ్యోతిర్వర్ణాండజే యస్యముపస్యత్కలిత జటాబద్ధలలీహా సేంద్రం ।
తదోర్భాగాబ్ధి నిద్రాణ యః చతుర్భుజాపి లక్ష్మసనాథం ।
వాణీవిశ్రాంతియోగ్యాసనపంకజకలాకాశలం విశ్వసృష్ట్య ।
న్నిష్టాతధ్వాంతమంతస్స్ఫురదమల సుఖానందసంవిష్వపుర్శ్చ ॥ ౧

శ్లో॥ నిత్యం శ్రుత్యంత సింధుస్సమ్మథన సంగతా ద్వైత సారం గళంతం ।
లోకానా మాత్మబోధ శ్రీమనసమధిగమం ప్రీత్యై శాంత్యాచరంతం ।
తత్త్వజ్ఞానైకనిష్ఠా సుశ్రేష్ఠా స్వమతశతగణా ధ్వాంతముత్సాయ్యన్తం ।
సంవిత్సప్రకటం గదిష్ణుఫలగుణం శంకరాచార్య పాదే ॥ ౨

శ్లో॥ శ్రీసీతారామ పాద ద్వయ యుగళ నఖా [illegible] యదంతః ।
ధ్వాంతం నిర్ధూతమాసీ [illegible] నృసింహా ।
సోయం గంభీర భాస్వ శ్రుతి హృత్తమ మనోభీష్ట మర్గం [illegible] దితాత్వా ।
స్వాంతస్థాంతస్త్యజ పక్షిస్యోక్తదమనా [illegible] రత్నదీపం ॥ 3

శ్లో॥ నవ్యాహతో వికృతియుక్తిసముద్రత్నకాంతై
రంతఃస్థితస్య తిమిరస్య నిరాసహేతుః ।
అధ్యాత్మశాస్త్రనిహితో ఉదయవిస్తార స్థిర స్నాత్ర ।
ద్వావ్వత్రి [illegible] కర్త శ్రుతిరత్నదీపః ॥ ౪

శ్లో॥ [illegible] దార్ఢ్య [illegible] వస్తు [illegible]
[illegible] తిష్ఠతీం [illegible] మేతా ।
[illegible]
[illegible] పాదానతా [illegible] ॥

శ్లో॥ సాంఖ్యై [illegible] ।
[illegible] ।
[illegible] ।
[illegible]

శ్లో॥ ఆత్మనా [illegible] ।
[illegible] ।
[illegible] ।
[illegible]

శ్లో॥ [illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] ॥
[illegible] ।
[illegible] ।
[illegible] ।
[illegible] ।

శ్లో॥ [illegible] ।
[illegible]
[illegible] ।
[illegible] ॥

శ్లో॥ యద్బ్రహ్మ కోశే [illegible] త్యుపదిశతి [illegible] దపవ్రసు [illegible] పయన్న ।
తాత్పర్యం స్యాత్ [illegible] కృతే [illegible] యనయ కర [illegible] బ్రహ్మత్వ [illegible] కృతం స్యాత్
[illegible] వి [illegible] పం [illegible] స్యా [illegible] ।
బ్రహ్మత్వం [illegible] కృతం చే [illegible] వయనమితి స్యాత్ [illegible] ॥ ౧౧

శ్లో॥ అగ్న్యుత్పత్తిః పశ్చాదితి కతిపయే శ్రావయన్తి శ్రుతీనా ।
[illegible] వారయో [illegible] భూతో వ్యభిచరతి [illegible] పరిమాణాం [illegible] ।
[illegible] త్రి [illegible] సమాధిగతం స్యాత్ప్రమాణాం యతస్సా ;
[illegible] భూతే వ్యభిచ [illegible] దేవ [illegible] వాచః ॥ ౧౨

శ్లో॥ అగ్నేరాపోఽథ భూమి [illegible] యాతం [illegible] పఠంతి ।
[illegible] మాపో [illegible] కతి [illegible] నామ్నాం [illegible] పి [illegible]
[illegible] మేవ [illegible] ముపగతా [illegible] ।
బ్రహ్మత్వ [illegible] ప్రకృతిపకృతి [illegible] తాత్పర్య [illegible] గాత్ ॥

శ్లో॥ పృథివ్యుత్పత్తిం పరితీమ [illegible] సముదయా [illegible] ।
మాత్రిపార్థివానాం గుణానామ [illegible] తయా [illegible] పలంభ [illegible] ।
కించాద [illegible] యం [illegible] పవయ [illegible] తభూ [illegible] ।
[illegible] స్థామదేతి ప్రజాయతి [illegible] మేవ ॥ ౧౪

శ్లో॥ [illegible] వాకాశ [illegible] పరినియమ [illegible] వాయుమ [illegible] ।
స్పష్టావాకాశమ [illegible] వ్యతి [illegible] తేవ [illegible] ।
నైవం [illegible] జడేభ్య [illegible] వియదనిలమహా భూతవర్గాభ్య [illegible] ।
ద్వ్యాత్మోత్పత్తిః కథం స్యా దితి సపరిహృతో బ్రహ్మణా దాత్మయో [illegible] ॥

శ్లో॥ బ్రహ్మ [illegible] తస్మా [illegible] దయ [illegible] పగతా [illegible] దరి [illegible] యంతర [illegible] ।
భూతైః పంచీకృతైస్తై [illegible] ముపగతా దివ్య [illegible] ।
యేభ్యః కార్యప్రపంచో [illegible] స్వర్గస్తక [illegible] ।
రాకాశే సంనివిష్టో ధృతశ్చ సతతం బ్రహ్మణా తన్మహిమ్నా ॥ ౧౬

శ్లో॥ జీవస్యోత్పత్తిభంగౌ నహిజగతిమృతో దేహతో నైవజాతః ।
పుత్రస్తేఽభూదపీతి వ్యవహృతివశతో జన్మనాశావగత్యా ।
మైకం దేహాద్దేహమేన వ్యవహారతజన్మా జాత ఇత్యాదిదేహా ।
త్యాగేవా సీన్మృతో ఽసావితి వచనమతో హ్యాత్మనోజన్మనాశౌ ॥౧౨

శ్లో॥ తత్రల్లోకేషు జీవాః ఫలమనుభవితుం యాన్తి దేహాన్విసృజ్య ।
ప్రత్యాగచ్ఛన్తి తేభ్యః క్షితిమితి వచనాన్నానురూపా భవేయుః ।
జీవాః స్వస్వేంద్రియాస్తైః కరణపరివృతాః స్వస్వకర్మతామేత్య యాన్తి ।
పాపిష్ఠా నారకన్తే రస్తైర్మిలితిరణుతిసా తత్ర తో వాఽస్తి తేషాం ॥

శ్లో॥ ఏకా సంవిద్గుణోఽస్యా నకథమపి యతో ధర్మ ఇష్టస్తతోఽన్యః ।
ప్రాక్సత్త్వే తస్య నస్యాన్నిరథ నయది స్యాదకస్మాన్నకించిత్ ।
నైతత్స్యాత్సైకరూప్యం త్రివిధమితిహ తేః సంవిదిస్యాద్వ్యదీపృగ్ ।
ధర్మోజాడ్యం తు తస్యాం భవతు నహి గుణ ద్వివ్యథాదోఽభ్యుపేతః ॥

శ్లో॥ సర్వాశుత్యంతసిద్ధిప్యఖిల గుణగణా ప్రత్యనీకస్వరూపా ।
సంవిత్పరిహ్మత్స్యపాత్రా జగదఖిల వివర్తాశ్రయా సత్స్వరూపా ।
సాచేహానాద్యవిద్యా శ్రియనిరతిశయా నందరూపానురూపా ।
శ్రుత్యా యుక్త్యా ప్రమాణైః స్సదసదనుభయాజ్ఞాన మత్రాఽభ్యుపేతం ॥

శ్లో॥ నావిద్యా బ్రహ్మణిస్యాత్తదవగతినముత్సారితో నాఽపిజీవే ।
తద్భావా పత్తియోని స్తదధికరుణాతా నాపిసత్యా నమిథ్యా ।
ద్వేధాదోషా దిలోపం భవతి నిగమవిద్ధీయుక్త్యోద్వహిస్త్రశక్తి ।
భిన్నాభిన్నా యథా భూద్వసతినతిమణౌ తద్వదాత్మన్యవిద్యా ॥

శ్లో॥ కర్తృత్వంచప్రమాత్రూణాం యదభవదహో మాతృతాసాపిమాతు
ర్వ్యాపారైర్నైవలోకే భవతి కథమహో వ్యాప్తతి నిర్వికారే ।
ధీవ్యాపారాదసాచేన్నహిభవతి తతో మాతృతాకర్తృతా తే స్యా ।
త్తత్పాత్రాణాంచమేయం నిఖిలమపిజగద్బ్రహ్మభాష్యం హి సిద్ధ్యా ॥

శ్లో॥ దృశ్యంమిథ్యా జడత్వాదసదనుభయం జ్ఞాననివర్త్యం హిమిథ్యా ।
సంవిద్భిన్నం సదాత్మా స్థ్యేవసిత మఖిలం బ్రహ్మబుద్ధేః పరస్య ।
బుధ్యాబాధ్యం చకాలత్రయసమధిగతాభావవాన్ స్వైతవస్తుః ।
దృశ్యత్వాద్యైః ప్రపంచే సమధిగతమిదం శుక్తి రూప్యోపమానాత్ ॥

శ్లో॥ దృశ్యత్వాచ్చైవ విగతం సదసదనుభయం కీర్తితం ధీనివర్త్యం ।
సంవిద్భిన్నంహి కాల త్రయ విరహితభవేచ్ఛుక్తి రూప్యేణతుల్యం ।
సత్తాదాత్మ్యోపపన్నం విమతమనదిదం బ్రహ్మణోభిన్నబుధ్యా ।
బాధ్యం చెత్యేవ పక్షపరిభృతి పరికరైః విశ్వ మిథ్యాత్వవాదే॥ ౧౪

శ్లో॥ మిథ్యాత్వం నేహ నానా త్వ్యపసిపమదిరం స్వాత్మనాత్మబోధాత్
మిథ్యాస్థానస్యపివ్యా పరిశిష్టతరూ నాదృశీకారణంస్యాత్
కించాత్ర ప్రత్యక్ష త్రిభువనస్య వానిన్నదర్శనేన ।
జ్ఞాతవ్యా లింగలక్ష్మస్ఫుటమిహ సదసద్భిన్నతాది ప్రతీమః ॥ ౧౫

శ్లో॥ ఏకానిత్యాహి సంవిన్నియతపృత్తాం ప్రత్యగాత్మత్వమేతి ।
స్వంసుప్తాహిపమాత్వా పలలపలయాం యాతివిశ్వం సమాధా ।
నిత్యానందానునూతి విలసతి సతతంయోగినాం తేనసంవి ।
త్యధ్యస్తం విశ్వమాసీ దితిరిగమగిరా మాశయః పరిత్యపాది ॥ ౧౬

శ్లో॥ గౌణాభాసా నృహస్రం ప్పృథుపమృశతాం భ్రాంతి తత్త్వేషు దృష్టే ।
నైతే దృష్టిర్హనేంసి ప్రత్యమపగతా స్థాణు తాద్యాః కుతస్యుః ।
అజ్ఞానధ్వాంతిరుద్ధా కర్మఫలాద్వైత పయ్యోపధాగ్నాం ।
పాతుంశక్తా స్త్వదోషైర్మతిషు కలితా దూషయేయ యత్నభాగ్యం ॥

శ్లో॥ ధ్యానం తద్దర్శనాంగం శ్రవణమననయో రత్ర హేతుత్వమిష్టం ।
శ్రుత్యాదిర్వ్యంగభావ స్సత్కృతఇతి తదపోహాదికం నైవయుక్తం ।
ఆరాధ్యాసంనిపత్య స్ఫురదమల స్వరద్రవ్య విత్తోపయోగం ।
నిత్యా నిత్యావగత్యాద్యపికలి యాతి తద్బ్రహ్మనర్వాంతరం స్యాత్ ॥ ౧౮

శ్లో॥ కేచిద్భిన్నా జడాస్తే విభవ ఇతి పరే చేతనాస్త్విత్యథాన్యే ।
నిత్యజ్ఞానోపపన్నా అణవ ఇతి పరే దేహమాత్రప్రమాణాః ।
తేనిత్యాశ్చేత్యవిశేషు శ్రుతిసమధిగతం యుక్తియుక్తం చ కింస్యా
చ్ఛ్రుత్యర్థత్వాద్వ్యతివాదే క్వచిదపి విషయం దోషలేశం ప్రతీమః ॥ 30

శ్లో॥ తాత్పర్యం వేదవాచాం నిరతిశయసుఖే బ్రహ్మకైవల్యహేతౌ ।
జ్ఞానం బ్రహ్మేతి భేదాద్ద్వివిధభవనతః స్వప్రకాశస్వరూపప్రవేశాత్ !
జ్ఞాత్వాదేకస్య సర్వప్రమితివచనత స్సర్వదృగ్బ్రహ్మబోధా ।
ప్రత్యక్షం భిన్నేష్వ్యదోష శ్రుతిసమధిగతా "నేహ నానే"తి వాక్యాత్ ॥

శ్లో॥ శ్రుత్యాఽవామేకమన్నం సకలయితుమలం సత్త్వమాత్మప్రపత్తౌ ।
న వ్యర్థోపాసనాభిః కిమపి నియమత స్స్యాదనుపాలనీయం ।
నాత్మత్వైక్యే పరేశేన హి సకలమనసా నాఽన్యథా నైరపేక్ష్యో ।
యుష్మత్ప్రత్యక్ప్రధానా ఫునరపి సకలహా శ్రుత్యపాస్తేఽర్థగే ॥ 3౧

శ్లో॥ యచ్చాద్వైతశ్రుతీనామితరపరతయా వర్ణనం తద్విరుద్ధం ।
సర్వత్రాఽద్యంతమధ్యే ష్వపి పృథుపనిషత్స్వప్రదేశోఽవిశిష్టః ।
ఆత్మాజీవోపదేశాస్సంగమనసమయే బ్రహ్మభావోపదేశా ।
న్నానాత్వశ్రుత్యపాత్రో విదధతి నిగమా బ్రహ్మజీవైక్యబుద్ధిమ్ ॥ 3౨

శ్లో॥ ధ్యానాత్ప్రత్యక్షు ఆత్మత్యధిగత ఇహ తత్త్వామినాం కామినీవ ।
తస్మిన్ దృష్టే బ్రవీతి శ్రుతిరిహ హృదయే గ్రంథిబంధస్య మోక్షమ్ ।
ధర్మాద్యోపా దుష్టాస్తుర్దురితనిహతిరప్యే క్రతుశ్రేయసాం చో పయోగా ।
ధ్యానేచ్చేస్మృక్తిరిష్టా విధివదథ పునర్దర్శనం నోభయధ్యాత్ ॥ 33

శ్లో॥ ధ్యానం భక్తిః ప్రపత్తిశ్చ త్రయమపి సగుణే స్యార్విశేష్యావగంతే ।
పరిత్యక్తా నిర్విశేషా చితిరితి "న పశుర్నాయకస్తో" వ్యక్తమంగః ।
జ్ఞాతం యో "బ్రహ్మవేదే"త్యపి న ప్రకృతేదం ధ్యానమాత్రాద్గతం స్యా ।
త్తత్సామాన్యం విశేషాత్ పృథగవగతి వచనాపార్థయో గేనదుష్టం ॥ 3౪

శ్లో॥ జ్ఞానం చేద్ధ్యానసాంప్రత్యయ ఇహ యదితద్ధ్యానమాప్నానాశే ।
జ్ఞానం చే ద్వృత్తి ప్రమ్యత్ప్రత్యనుమననయోరాయోగతో ధ్యానశ్చ ।
జాతాః వాక్యనే ముముక్షుయావిధివశశ్చ త్వర్థ్రయేస్య విరాకిలాప ।
స్తేషు ప్రత్యగీశవేదా గిరిహాకలుషధయాం బుద్ధిరేవ ప్రమాణాః ॥ ౩౫

శ్లో॥ అంతర్యామీ సనారాయణ ఉభయమల స్త్రైకశ్చిద్విశేషః ।
మాయా సర్వజ్ఞశేష స్సఇతి ఉపంతి న్నిర్విశేషం శ్రుతింయాత ।
శుద్ధం మాయావిముక్తం నిఖిలజడజగత్కల్పనాధారభూతం ।
"యత్సాక్షా" దిత్యనంత శ్రుతిశిఖరవచో బోధితం సత్య మేకం ॥ ౩౬

శ్లో॥ జీవాస్తే కర్మభేదాత్ప్రకృతివశగతా దేవతిర్యఙ్నరాద్యా ।
జ్ఞానవ్యాప్త్యాసమానా అణవ ఇతి పరే జ్ఞానభూతాయనిస్యుః ।
సిద్ధా స్సైషాం చ యుక్తాః పరమాత్మ రసా చేతన్యంతద్వ్యభోగో ।
జ్ఞానవ్యాప్తే స్సమత్వా న్నవేషు బహుషు కథం భోగసామ్యం చనస్యాత్ ॥

శ్లో॥ శ్రుత్యుక్తౌ వ్యాకిలాపం భగవతః భజనోపాయభూతం ప్రయుక్తః ।
శ్రుత్యుక్తాదాస్తు కర్మాత్మిక మితి విపదితః సాధనత్వం నతస్య ।
జ్ఞానప్రేతే విశేషు స్తోత్ర పగతి ఇత్యస్మిత త్రైరప భేదః ।
కర్మాత్మత్వాని శుద్ధ కర్మనపి విపదిష్టా మేకసా చి ఉపాసకేషు ॥ ౩౮

శ్లో॥ కర్మాత్మత్వా త్సహాద్వా వతిఇతి విపులా ధ్యానభాష్య ప్రసిద్ధా ।
న్నైతావ్యేవేశ్వరేజ్యా యదిక ఉపాసక శ్రీవిక్త విద్యావిశేషః ।
తేషామేనో నిబహార్థ ఫలప్రసూతయా చేశ్వరేజ్యాత్మకత్వం ।
స్యాదేవోపాసనాఙ్గ శ్రుతిరితి నయతో ధ్యానజవ్యాసితాని ॥ ౩౯

శ్లో॥ వేదోక్తం చేత్ప్రమాణం శ్రుతిభిరధిగతా యజ్ఞదానాదయో ఽపి ।
భక్తాఙ్గం చేతి సంబద్ధ ధర్మవృత్తిం బోధయేయుర్య థాకల్ప ।
మైవం కస్మాదంద్రి మాన్య కర్మసుకరం శ్రుతి "తేషు కర్మాంగ్యవో సేగ్" ।
త్యద్వైతశ్రుత్యుపాత్తో నిరవిశయనిరాకారరూపాహి సంవిత్ ॥ ౪౦

శ్లో॥ రాగద్వేషాదిదోషైః కృతజనపరిచయా ద్దేహినోఽస్వతంత్రా ।
యేషామాత్మప్రవృత్తి ర్యమయతి సతతం స్వీయకర్మానురూపం ।
జహ్యాద్ద్వైతం సమాధివ్యవసితమనసా స్వాత్మవశ్యైః హృషీకైః ।
సత్వశ్రేయఃప్రాప్త్యై సమాధిస్థితిరితి నియమైరభ్యసేయుస్సమాధిం ॥ ౪౧

శ్లో॥ ఆచార్యైర్బ్రహ్మవిద్భిః శ్రుతిసమధిగతైస్తత్త్వమస్యాదివాక్యైః ।
ప్రత్యక్చైతన్యసాక్షాత్కృతి రనుభవతో దర్శితాస్సప్రమాణాః ।
వాక్యాత్సాక్షాత్కృతిర్నేత్యపి మునివచనం సత్త్వలోభోపయోగి ।
త్యాద్వైతత్వాన్మహాసంతత్స్థితమితి వచస్సాగమోక్తం హి దృష్టం ॥ ౪౨

శ్లో॥ బ్రహ్మైవాత్మా విభుస్స ప్రతితనునియతై రంతరంగైర్విభిన్నః ।
స్వాపేక్షైశ్చేతి విస్మాత్ప్రతిపరిగతో వస్తుతోఽనంతఏషః ।
ఆత్మానం కో నజానాత్యహమితి నిగమోపాస్యహంత్వం పదాభ్యాం ।
నైక్యం వా ఉద్ధృతశ్చాత్మా యదిక ఇదమదో వేత్తి వేద్యస్స్వయం సః ॥ ౪౩

శ్లో॥ దేహేఽహంతాఽభ్యాసమానా స్త్రీపరికరగేహే స్వాత్మతాదాత్మ్యబుద్ధ్యా
హంకారే చాభిమానా స్వపదపరగతిః సంసృతి దేహభాజాం ।
ఆధ్యారోపాపవాదైర్విగతిపరమార్థైకసంవిత్స్వరూపం ।
బ్రహ్మైవప్రత్యగాత్మేత్యవగతి పరతో స్వాపబుద్ధిం జహాతి ॥ ౪౪

శ్లో॥ శారీరబ్రహ్మసూత్రం శ్రుతిశిఖరసమాలోచనా జీవమేవ ।
ప్రాహ్లాఽవిభూతిస్వరూపం నిరతిశయసుఖానందసంపత్స్వరూపం ।
జీవాత్మానం ప్రవృత్త్యా శ్రుతిరుపనిషద్ బ్రహ్మరూపాభిపత్తిం ।
స్వాభిప్రాయానురూపాం న నిగదతి యది స్వాత్మకత్వం బ్రవీతు ॥ ౪౫

శ్లో॥ వైలక్షణ్యం ప్రపంచే జడ ఇతి న పరబ్రహ్మణః స్తత్ప్రస్తౌతి ।
బ్రహ్మణోఽప్యుపాదానకత్వే నజగతి జడతా శుద్ధిముఖ్యా భవేయుః ।
మైవం దేహాత్మజీవా న్నఖాదిశిరోజత్వే గోమయా వృశ్చికాదీ ।
రత్యన్తం దర్శనేన ప్రకటవపురతో జడం చేతనాత్మేతి సిద్ధం ॥ ౪౬

శ్లో॥ మూలాగ్నిస్వాపా ద్యవస్థాస్వనధిగతమభూం పత్రికైతన్యమేతి ।
ల్లోస్థాదా వేదమే వేద్యపయోగమయా చేతనానాఖిలపాత్ర ।
వృత్త్యాపర్భావకాలే భవతి సేయమపి శ్చేతసాత్త్వోపలంభో ।
వృత్తిద్వారాంతరస్థా జడమపయుగతా సంవిదేకత్వమేతి ॥ ౮

శ్లో॥ జ్ఞేయస్తాంపత్తిపరిభాషాస్వప్న జగదఖిలం నిర్వికారోపపత్తి ।
న్నాన్తస్సంసర్గకాలే బహిరభవదిదం సృష్టికాలే పురస్తాత్ ।
జాడ్యాద్వైత నాన్తితి సంగత్య వ్యయతి మలినపటలివృత్తి ।
వ్యత్యాసాది నచాన్తి త్వవగాహనేభవో ముక్తభాజాం ప్రజానాం ॥ ౯

శ్లో॥ శిష్టాగ్ర్యోపజ్ఞ యోగిశ్వర కపిలముని ప్రోక్త తంత్రప్రణీతా ।
క్రైతత్వోపాద నాద్యైక త్రిభుగ భిమత ప్రక్రియా వ్యాకృతా ర్థేత ।
సూత్రై శ్శిష్టా స్పృహితాన్య నిగమపరా గ్రంథ మోక్షాన్యపస్య ।
స్సైవం శ్రుత్యుక్తభిన్నం మప మఖిలమసన్నేదతప్యంహిలోకః ॥ ౧౦

శ్లో॥ నైవోపాదానభిన్నః పటఘటనిచయః కార్యసంఘోऽపి సర్వ ।
స్మిన్నాహోమ్యపాదాన కత్వం దపృథగతిజగా న్నతకీవాగ్యథా ।
వాచారంభం ఘటాఖ్యం మృద పిపరిణతే ప్రాయతే వస్తుతోస్తి ।
స్మిన్ సాన్త్రా నాన్తి స్తిష్టనో భవతి ఖలు మృసానామమూపాదనత్రి ॥ ౧౧

శ్లో॥ కార్యోపాదానహేతో ర్వ్యతికర ఇతి యుక్తస్తత్వాదాత్మ్యమేవ ।
ప్రాక్కార్యోత్పత్తికాలా ద్వసతి మృదిఘటః కార్యసత్త్వోపలంభాత్ ।
తత్రోత్పత్త్యేః హేతుః ప్రకట సముద్య నా న్యోపసంగ్రహాస్య ।
నాధారాదేయతాది క్షణభుగ్గిమంతోంగీకృత ప్రాసనిక్రా ॥ ౧౨

శ్లో॥ దృష్టిమృద్దండచక్ర ప్రభృతి పరికరస్సల్పకార్యే ఘటాదౌ ।
తద్వదిశ్వస్య సృష్టౌ కతిపయ రక్షణా న్యస్య సంత్యేశ్వరస్య ।
మైవం యద్వద్ది దుగ్ధం దధిభవతి తథా బ్రహ్మణో విశ్వసృష్టి ।
స్తత్రాపేక్షో సహాయాన్యపేక్ష మితరః పాపీశ్వరః కస్తుతిస్తే ॥ ౧౩

శ్లో॥ బ్రహ్మాఽజం విశ్వమాసీద్యది నిరవయవం హ్యాస్తు భిన్నం ప్రపంచాత్ ।
కించాసీత్సప్రపంచో ఽద్యదితదవయవే నిత్యతా హ్యస్య హేతిస్స్యాత్ ।
అధ్యారోపాత్ప్రపంచ స్థితిలయజననాన్యత్ర చేత్కల్పితాని ।
బ్రహ్మణ్యేతద్విరోధో వచనిగమగిరా మాశయశ్చేద్వ్యలోభూత్ ॥ ౫౩

శ్లో॥ మందోప్యాత్మోపయోగాననుగుణమణురప్యత్ర నేహేత కర్తుం ।
సర్వజ్ఞశ్చాప్తకామో జగదఖిలమనిర్వాచ్యవైచిత్ర్యహృద్యం ।
పూర్వవ్యాత్మోపయోగం కిమిహ కలయతే నిష్ఫలం నైవ కుర్యా-
దిత్యాక్షేపోపి లీలావిలసన నిభమిత్యేతదుక్త్వా నిరస్యః ॥ ౫౪

శ్లో॥ జంతూనుచ్చావచేన ప్రజనయతి యతో దేవతిర్యఙ్నరాదీ ।
నైర్ఘృణ్యం స్యాదముష్యేత్యపి విషమసృజో నైషదోషోఽస్తి యస్మాత్ ।
ప్రాగ్జన్మోపార్జితానాం విషమఫలకతాం కర్మణాం జ్ఞాపయంత్యా ।
శ్రుత్యా సాపేక్షతాస్త్యత్యుపగమ వశతః స్తాదృగీశస్సమోభూత్ ॥ ౫౫

శ్లో॥ కస్మాదాత్మా స్వతంత్రో జగదనభిమతం జన్మదుఃఖాభిభూతం ।
ప్రాప్నోతి బ్రహ్మరూపః కథమవశతయా పాపమేవాతనోతి ।
నైవం సర్వేశ్వరోఽస్తి ప్రభురఖిలజగజ్జీవసంఘస్య నేతే ।
త్యేషాం కర్మానుసారాద్దిశతిఫలమసౌ తద్విభేదోఽప్యవాదిః ॥ ౫౬

శ్లో॥ విజ్ఞాతుం నైవశక్యా త్రిభువనరచనా వస్తుసంస్థానభంగీ ।
యోగీంద్రాణాం కథం వా విరచయతి జడం జ్ఞానవత్తత్ప్రధానం ।
విశ్వం నాదృష్టవంతో విదధతి రుచిరాత్యద్భుతాకారమేత-
చ్ఛక్త్యా బ్రహ్మైవ విశ్వం సృజతి [illegible]నితి ప్రోక్తమద్వైతదృష్ట్యా ॥ ౫౭

శ్లో॥ స్త్రీయోషాకార్యే స్వకీయోగుణ ఇతి నిష్టో దృశ్యతే శుక్లతంతు ।
ప్రాకారం తే వస్త్రఖండే ప్రతినియత[illegible] శక్తిమాగత్యనేన ।
బ్రహ్మోత్పన్నం విశ్వం జడమజడతయా బ్రహ్మణః కింత్వణుభేదః ।
చత్వార్యేతాని సూత్రాణ్యత ఉపగతాసీతి తచ్ఛ్రుత్యపేతం ॥ ౫౮

శ్లో॥ యస్మాదీశాద్విభిన్నా వధికమిహ మహద్వ్యద్వదేవాభ్యుపేతం ।
విద్వత్వంవిద్వివర్తే జగతి జడపరిస్ఫూర్తి స్వేపాచకాస్తి ।
భూయోనైశేషికో క్తేష్వణుషు గుణభిదా హ్యశ్యతేకార్యగమ్యా ।
ప్రస్తాత్తేష్వైవక్రగాప్యం నపువరణుషు తత్తారతమ్య ప్రతీతేః॥ ౫౯

శ్లో॥ సంహారతర్య పరిశిష్టే సముదయమణుభి ర్జాయతే సౌకసౌవా ।
లోకేస్మిన్తంతువాయే నసతికఘమమీ తంతవస్సంఘటేరన్ ।
బాహ్యాభ్యంతర్యసంఘం విరచయితు మలంయాద్యవిద్యాధిసంస్థః ।
గ్రావాణఃఖే గృహీత్వా సుచిరతరతనుం నగ్నసంబంధదధ్యుః॥ ౬౦

శ్లో॥ నిత్యాశకర్తాగ కశః పరికృతిరపి తతో భిన్నరూపా యదిస్యా ।
న్నిత్యోపహాస్యావనిత్యః ప్రకృతిపురుషయో రీశ్వరస్యాపియోగః ।
తన్నిత్యత్వేన వస్యాత్ప్రళయఇహ భవేత్కోపి హేతుస్త్వనిత్యే ।
త్రిస్తాత్తతాన్ని వస్థా నహిజడమనయో స్సంగతా కారణంస్యాత్ ॥ ౬౧

శ్లో॥ యాన్యావ్యాహో వ్యాంచరాత్రాః కృతకఘటపటప్రక్రియా మాత్రశక్యంతః ।
పరిద్యుమ్నాదీ నవోచ న్నుదయముపగతాం శ్చేతనా న్భేదభాజః ।
కస్మాన్నిత్యోప్యపవర్గో జనిపిలయవతాం చేతనానాంగృహీతో ।
జీవానాం జన్మభాజాం మృతిరపి నియతా వ్యాప్తిసిద్ధానవాకిం ॥ ౬౨

శ్లో॥ బ్రహ్మాపిర్ఘ్యాభత భూత ప్రతతి రపి మహాకాశవాయ్వగ్నివారి ।
క్ష్మాఖ్యస్తద్వ్యక్రక్ర మేణ ప్రతివిలయమియాత్ పూర్వపూర్వే స్వహేతౌ ।
స్వోపాదానే వినాశో భవతితదుదితస్యాపి కార్యస్యలోకే ।
మృత్కార్యం యద్ఘటాది ప్రవిలయముపయా త్యేదదస్మిన్మృదాదౌ ॥

శ్లో॥ కర్తాత్రాయం సఏవ ప్రకృతిరపిభవేద్విశ్వ సృష్టౌశ్రుతిష్ఠా ।
వృద్ధపుష్టాత్రా త్పతిష్ఠా విసుధిగతపరాత్మైకతా ధ్రపక్షేః ।
ల్యూతాత్రయం నృపిస్తోతే వ్వయతిచ జగతి బ్రహ్మణ్యద్వ త్ప్రపంచ ।
ప్రస్థానీద్వ్యోహ్యనూక్తే పరికృతిరస్య పరంబ్రహ్మ కృత్తేతిచోక్తం ॥ ౬౪

శ్లో॥ సంజ్ఞా సంస్థాన ముఖ్యం రచయతి నిఖిల కార్యభిన్నప్రపంచే ।
సర్వాన్ సర్వేశ్వరో యం సహితదుపగతో జీవశక్త్యా సవంతి ।
ఊర్ధ్వాధోవిస్తృతానా మధిపతయ ఇమే బ్రహ్మణా స్థాపితాస్స్యుః ।
సత్యాద్యా హారిశ్చంద్రో వివిధవిరచనా గోచరస్త్వప్రతీభూత్ ॥ ౯౪

శ్లో॥ భూమం మాంసాదిసర్వం విపరిణమయతి ప్రాణినాం సత్రితృత్వాత్ ।
యో యం సర్వప్రపంచం విరచయతి మహాభూత సమ్మేళనేన ।
పంచీకృత్యైవ తాని ప్రగుణయతి కియన్మాత్ర భూతేషు తత్ర ।
దృష్ట్వాతిసత్యం [illegible] ధికత్వాద్ద్వయదితి మయదిత్యాది లోకప్రతీతిః ॥ ౯౫

శ్లో॥ మాయానిర్వర్త్య [illegible] సదసదిత తథా సర్వవృత్తాత్మ ప్రకాశా ।
సంపృక్త వైశేషిక ప్రవణ కృతఇతి శ్చేతి వానాం [illegible] ।
మాయా వాస్తవ్య [illegible] సుకృతి కలుషే [illegible] సాంసారిక [illegible] ।
[illegible] ధ్యాస్తాచ్ఛ [illegible] వా స్వయమివ కలుషేణావృతా వస్తు [illegible] ॥ ౯౬

శ్లో॥ [illegible] కస్మిన్ [illegible] వ్యాప్తేషు [illegible] ఏవాస్తి [illegible] మేత ।
దేహస్య సీతస్వధర్మో యదిహ [illegible] మృతే తచ్ఛ [illegible] ।
కార్యస్య కారణాపేక్షి తగుణవిహా దృశ్యభూత [illegible] ।
నైతి [illegible] నైవ ద్రష్టరి తత ఇదమభవన్నైవ దేహే సదా [illegible] ॥ ౯౭

శ్లో॥ ఆత్మైవ [illegible] సదిదమితి పరం బ్రహ్మ సత్యాత్మ రూపీ ।
[illegible] శ్చేదనా [illegible] తత్ప్రత్యగ్రక్షైవ [illegible] ।
ద్వైవ త్రయ్యాం [illegible] వనఖిల [illegible] త్రయో నిత్యసూత్రా ।
దాస్త్రైకత్వే శ్రీభాగాదిక ముపనిషదా వాక్యతశ్చేత్యుపాత్తం ॥ ౯౮

శ్లో॥ జీవోऽవిద్యా మహిమ్నా చిరమధిగత [illegible] స్వస్వరూపః ।
బ్రహ్మణ్యేనైవ శుద్ధం విగళిత వివిధ జ్ఞాన మాత్మస్వరూపం ।
ప్రాప్నోతి స్వప్రకాశం పరిచర [illegible] పునస్స్వప్నకాలే స ఆస్తే ।
త్వంశక్త్య తేజస్స [illegible] స్వయా [illegible] ఖిలం పశ్యతీత్యాగమోక్త్యా ॥

శ్లో॥ స్పష్టే సర్వ్యస్వప్నా ... ప్రతిపహే ... కామయత్యాది బోధా।
... ప్రమాణాని ... తస్మాద్యుక్తం।
... స్వప్నమప్యయినంయా స్మిక్ ।
... స్వప్నత్యాది వి... ॥

శ్లో॥ అగ్న్యాగావా ప్రకాశావా ... యస్యదాస్తాం ... ।
... ప్రకాశో ... ।
... స్వదాన్న విభాతి ।
త్వమిత్యస్మ జాన ... జాగ్రతి స్యాద్వద్భ్య ॥ ౨౨

శ్లో॥ ... సుషుప్తా ।
... ।
... ।
త్యేవం జా... ప్రమాణాం ॥ ౨౩

శ్లో॥ ... ప్రాణ్తి ... ।
ప్రా... నాభిజానంతి మర్త్యా ।
సుప్తావస్థా ... విమృశతా మాత్మ ... ।
... ఆత్మబుద్ధ్యా ॥ ౨౪

శ్లో॥ ... రూపప్రవేశాదో ।
... వేదవాగ్భిర్విభక్తం ।
... స్యా ।
... నపరబ్రహ్మా... రూప... ॥ ౨౫

శ్లో॥ ఆత్మైవ పార్థ జగదాత్మలిఙ్గియత... భంగిషు భిన్న ।
శ్చంద్రోయద్వద్భి భ్రాతి స్వప్నము తతతయా భాతి తద్వాత్ప్రభిన్న ।
యద్యప్యాకారహీనే ప్రతిఫల ... బుద్ధ్యం ... బుసీహే ప్రసిద్ధం।
వృద్ధిహ్రాసాది భాక్త్వం తదుభయో సమత్వమేతి తత్రాశిష్టం ॥ ౨౬

శ్లో॥ బ్రహ్మోక్త్యై పాదానేవాష్ట ప్రతిభటవివిధాజ్ఞాతవాదవ్యలీకా ।
వ్యాఖ్యాతృస్తోమగాదవిద్యా వృత ఇతి విభిన్నా నాస్తి జీవేశయోస్సా ।
సర్వాపాంనిష్ప్రపంచావగతి పరతయా సృష్టివాదాం ప్రపంచే ।
సత్తాసంస్ఫూర్తి స్వరూపం శ్రుతిసమధిగతం బ్రహ్మవిద్యాశ్రయత్వాత్ ॥ ౨౭

శ్లో॥ బ్రహ్మశ్రుత్యంత వీథీసమధిగతమభూతత్వ మూర్తస్వరూపా ।
మూర్తాకారైః తథాపి శ్రుతిరభిలపతి బ్రహ్మణో మూర్తరూపం ।
నైతిత్యేవం ప్రపంచం వివిధ విరచనా చిత్రితంచ స్వభావే ।
మూర్తైరూపైర్విశిష్టో భవతి యదిభవేత్ సూక్ష్మ వ్యాపనస్తావనస్యాత్ ॥ ౨౮

శ్లో॥ మాయామోహోపక్లిప్త పరికలిత వివిధాకారమాత్రావలాపా ।
త్రివ్యోగ్వ్రీహ్యక శ్రేస్రవణవ పరతా తత్త్వ సమ్యక్ ప్రబద్ధా ।
కాంగ్యాకార ప్రపంచ ప్రస్తుత యుకల సా నిష్ప్రపంచాత్మరూప ।
ప్రత్యక్షశ్వ ప్రబోధం విశ్వ యుతిన తత్త్వాకరణ స్వాభిలాపం ॥ ౨౯

శ్లో॥ యద్యస్తి బ్రహ్మవాగాద్య విషయమఖిల సృష్టతత్త్రకస్మాత్ ।
నిర్రూపస్యాస్యసత్త్వే కిమితి నవిషయస్స్యాదయం సత్స్వరూపః ।
నైవం సంగాధ నైవ స్థితితిర నియా మాభ్యాససం భావితేవ ।
ప్రత్యక్షీ కృత్యసిద్ధావిసధతిరతిమిత్యాది శాస్త్రోపదేశాత్ ॥ ౩౦

శ్లో॥ నేత్యుగ్యద్వద్విభర్తి స్వయ ముపరిజగత్తద్వ దాత్మా ప్రపంచం ।
తత్కర్యాద్యాం బిభర్తి ప్రతినియతతయా స్థానతోపాసనార్థా ।
శ్రుత్యోక్తాభూ "మ్నాతు సా త్వేవవ" ఇతి తదోపాసనాయాం స్వబుద్ధే ।
ర్గాఢార్థం నిశ్శేషం నమతిమ్మాతి శదిత్యుపాత్తాగుణౌఘాః ॥ ౩౧

శ్లో॥ మాయావిద్యావిభేదవ్యతి తరకలనా కల్పనా ధీశజీవ ।
వ్యాఖ్యానప్రాప్తి తేషాముని భిరుపగతా వక్తి భేదస్తథాపి ।
శ్రీశోపాధేనస్య భేదస్తదు భయవిషయాస్త్రత్ర బింబేశవాదే ।
బింబాప్తిం ముక్తి [illegible] కతిచన విశదాసత్ర దృష్టాంతనీత్యా ॥ ౩౨

శ్లో॥ హిత్వాన్యోన్యాశ్రయత్వాద్విషమఫలమిదం కర్మణామీశ్వరేణ।
ప్రత్యేకం దీయతే తజ్జగతి జడమిదం నైవ యచ్ఛత్యపూర్వమ్।
ధర్మాధర్మాహ్వయస్థః ప్రతినియతతయా కారయత్యేష ఈశః।
స్సర్వేషాం సంప్రయచ్ఛేత్ఫలమపి ఇతితో జ్ఞాయతే చానుమానాత్ ॥ ౧౩

శ్లో॥ ఆనందాద్యైః స్వరూపాదపృథగుపగతా నిర్విశేషాత్మధర్మా।
శ్ఛిత్తే బ్రహ్మ పరోక్షం విపదతి నితరాం తత్స్వరూపాస్తు తేస్య।
బ్రహ్మానందాత్మకం తస్మిన్ పునరిహ భవేత్తాదృశానందధర్మ।
స్మిన్ జాడ్యప్రసంగాదిభిరపి యదవి ప్రాజ్ఞైరస్థాః పరస్మిన్ ॥ ౧౪

శ్లో॥ ఆత్మా దేవేంద్రియాంతఃకరణముఖజడైః కారకైర్భిన్న ఉక్తో।
జ్ఞేయో భూయో హ్యుపాధిక ప్రభృతి పరతయా తాద్యగాత్మప్రవేశాత్।
యచ్ఛేదత్వం నిరంగం నియమయతి పునర్వ్యాప్య తేత్ప్రత్యగీయేతి।
ప్రత్యగ్బ్రహ్మ స్వరూపం నిగదయతి వదత్యద్వయం పారమేశం॥ ౧౫

శ్లో॥ ఆత్మా జీవః పరోయం జడమఖిలమిదం వీక్ష్య గ్రహం ప్రవిష్టో
మూర్ధద్వారేతి వేదాత్స్ఫుటమధిగమాశ్చేతి నో న్యోన్యబుద్ధ్యా।
వా న్యో ద్రష్టేతి క్వాపి పరిగతో పాసనా నిందయా వా।
బ్రహ్మోపపత్త్యగాత్మేత్యుపనిషదఖిలా స్వాశయం సాధువక్తి॥ ౧౬

శ్లో॥ "తద్వ్యక్తత్వాత్త్య"మిత్యాద్యుపనిషది సదాద్విత్వమధ్యాహరవే।
త్ర్యాఖ్యాతం దక్షిణే శ్రీణ్యహమతి వితంసత్యం విద్యోపపన్నం।
బ్రహ్మాధ్యాత్వా ప్రమాణోత్పత్తి శివకరే దక్షిణార్చిరాదిక్రమేణ।
జాత్వాతన్నిర్విశేషాదిపరసహిభ వేదాన్తసత్యత్వాదిరస్తి॥ ౧౭

శ్లో॥ సర్వశ్రుత్యంతవాచాం నిరతిశయసుఖానందభూమ్న్యేవ మౌఖ్యా।
దర్థో న్యో శ్రుతివాచ్యో యదితదభిధయా గౌణవృత్త్యైవ వా స్యాత్।
ముఖ్యే బాధాద్యభావాన్న భవతి పరితో నావృత్తిశిష్టాపురీష్టా।
యుక్త్యా న్యోన్యా వాగ్వివాదో బహుఫలకర బ్రహ్మబోధస్తితో న్యైః॥ ౧౮

శ్లో॥ బాధో ఽద్వైతాత్మవాదే న ఇహతదభవేద్విశ్వమిథ్యాత్వతాం ।
దాదిత్యాంతర్గతాత్మాపహారి రసదథతన్నిత్య భూతిస్సిద్ధ్యేత్ ।
భాష్యానారాయణస్య శ్వో చనిరతిశయానందతా చేత నానా ।
మిథ్యాహార్యాన్నిమానం విసృజతదఖిలా వ్యావహారిక్యపాస్తా ॥ ౨౯

శ్లో॥ నిత్యో భేదప్రపంచః ప్రకృతి గత దశాభేద త శ్చేతనానాం ।
సంకోచో జ్ఞానశక్త్యోః కలుషకృతఇతి బ్రహ్మాధి క్ష్మా ప్రతిభాభ్యాం ।
ఏక్యే ద్వోపపన్నచతుర్గతమతన మిథ్యాప్రత్యక్షం చాంజనాద్యైర్ధ్రః ।
ప్రోక్తానజ్ఞానవాక్యైస్స ఇతి తదపి వస్తుకర్గోష్ఠీ పరాస్తం ॥ ౩౦

శ్లో॥ సోఽర్థాంచికార్స్న అశీచ్చిద చిదవయ వీచేగీశ్వరస్త్ర్యాఙ్తే ।
దంశాశి భావవాదేత్రితయమపి కథం సత్యమన్యోక్తి మావ్యం ।
ముఖ్యోర్థో వాచ్య అసీచ్చి దచిదవయుక్ బ్రహ్మ వేదాంతవాచాం ।
నైకస్యాంఘ్రాతే వాచీ శ్రుతిసమధిగత శ్చ్వ ఆత్మన్యపాత్రః ॥ ౩౧

శ్లో॥ బాహ్యార్థంస్యా దూరిపమే స్యేత్యభిపదతమూని ర్త్రజ మినిస్సత్యకామ
శ్చాగమ్యస్స తేఽషాంతదుపరి చరబ్రహ్మభావా భిపత్తిః ।
శ్చినా త్రై తే తాయమాత్మా స్థితి మనుభవతి త్యైశుభో మిబర్భాణ ।
పోరికర్మ శ్రుత్యంతవాగ్భి స్తుతితవయా మిమాశ్రిద్ధ ధాసాభవామః ॥

శ్లో॥ ధ్యాత్వా ధ్యాత్వాం తరంగే గుణగణవిలసద్బ్రహ్మ రూపంవిశుద్ధో ।
ముక్తస్సంకల్ప మాత్రాత్పితృగణమఖిలంతార యే దేశవిష్వాక్
కామాన్స్కా నాపోన్నిత్య వితథవచన స్సంచరేత్సర్వలోకే ।
ప్పాసక్తోయ త్ర తత్ర న్నిఖిలమతిమనో ధ్యానమూతాప్లభేత ॥

శ్లో॥ శిష్టాన్వయేన నరసింహ సమాహ్వయేన ।
శ్రీకాశ్యపేనరచితే శ్రుతిరత్నదీపే ।
మేధావభాసఇయతా ప్రథమః పరస్య ।
నారాయణస్య చరణ ప్రియయ గర్పితో భూత్ ॥

10195